

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk

w sprawie A. K. – prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] w C. o wznowienie postępowania
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 24 kwietnia 2024 r.
wniosku SSN Marka Siwka
o wyłączenia SSN Macieja Pacudy od udziału w rozpoznaniu sprawy I ZB 9/23
na podstawie art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k.

postanowił:

wyłączyć SSN Macieja Pacudę od udziału w rozpoznaniu sprawy o
sygn. I ZB 9/23

UZASADNIENIE

W dniu 25 stycznia 2023 r. SSN Marek Siwek złożył w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej wniosek o wyłączenie SSN Macieja Pacudy od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 9/23, której przedmiotem jest badanie spełniania przez SSN Marka Siwka wymogów niezawisłości i bezstronności. Do rozpoznania tej sprawy SSN Maciej Pacuda został wylosowany jako członek składu orzekającego (przewodniczący składu).

Uzasadniając wniosek, SSN Marek Siwek argumentował, że SSN Maciej Pacuda w dniu 17 października 2022 r. złożył oświadczenie, w którym wskazał, że orzeczenia wydane przez osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego w

trybie przewidzianym obecnie obowiązującą ustawą z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 269 oraz z 2023 r. poz. 1615, zwanej dalej „u.k.r.s.”) obarczone są wadą prawną, a także naruszają prawo do sądu, w związku z czym odmawia orzekania z osobami powołanymi do Sądu Najwyższego w takiej procedurze. Oświadczenie to zostało opublikowane na powszechnie dostępnej stronie internetowej Forum Współpracy Sędziów. Zostało ono złożone w czasie obowiązywania ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1093, zwanej dalej u.S.N.), co prowadzi do przekonania, że stanowi wprost ustosunkowanie się do treści wprowadzonych m.in. do jej art. 29, a więc po pierwsze, że podpisani sędziowie deklarują, że nie będą orzekać w składach „mieszanych”, a także, że ocena przesłanek zawartych w art. 29 § 5 u.S.N. będzie dokonywana przez nich w jeden, wynikający z tego oświadczenia sposób.

W tej sytuacji nie sposób przyjąć, aby przeciętny obserwator niniejszego postępowania nie miał wrażenia o jego pozorności – niezależnie bowiem od tego, jakie argumenty zostałyby w tym postępowaniu przedstawione, wymieni wyżej sędziowie już dawno i publicznie wyrazili swoje stanowisko co do oceny jego przedmiotu, która to ocena w sposób oczywisty pozostaje w ścisłym związku z przedmiotem niniejszego postępowania prowadzonego w trybie art. 29 § 5 u.S.N. W tym stanie rzeczy powinno być oczywiste, że w sytuacji wylosowania wskazanych sędziów do składu orzekającego na podstawie art. 29 § 5 u.S.N. powinni oni złożyć żądania wyłączenia ich od rozpoznania sprawy, gdyż podstawowa okoliczność, a więc ocena procedury powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, której uczestnikiem był SSN Marek Siwek, została już przez nich publicznie dokonana, co powoduje, że istnieje uzasadniona wątpliwość, że znajdzie to stosowne odzwierciedlenie w postanowieniu w sprawie o sygn. akt I ZB 9/23.

Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej zważył, co następuje.

Wniosek SSN Marka Siwka jest zasadny.

Jedną z okoliczności stanowiących uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego i powodujących jego wyłączenie na wniosek strony jest

uzewnętrznienie przez sędziego poglądu na sprawę przed wydaniem orzeczenia i to nie tylko w wypowiedzi na sali sądowej, ale i poza salą, w sposób świadczący o realnym niebezpieczeństwie jego stronnictwa (por. J. Grajewski, S. Steinborn [w:] Komentarz aktualizowany do art. 1-424 Kodeksu postępowania karnego, red. L. K. Paprzycki, LEX/el. 2015, art. 41. oraz D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom I. Art. 1–424, wyd. VII, Warszawa 2024, art. 41.).

Z kolei Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 10 października 2000 r. (Daktaras przeciwko Litwie, skarga nr 42095/98) stwierdził, że istnieją dwa aspekty wymogu bezstronności z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Po pierwsze, sąd musi być bezstronny w sposób subiektywny, czyli żaden z jego członków nie powinien być stronniczy bądź uprzedzony. Osobista bezstronność członka składu orzekającego jest dorozumiana, chyba że istnieją dowody przeciwnie. Po drugie, sąd musi być bezstronny z obiektywnego punktu widzenia, czyli musi oferować wystarczające gwarancje wykluczające jakąkolwiek uprawnioną wątpliwość w tej mierze. W przypadku kryterium obiektywnego musi zostać rozważone, czy istnieją podlegające ustaleniu fakty, które mogą wzbudzić wątpliwość co do bezstronności sędziego. W tej mierze nawet odbiór w oczach opinii publicznej może mieć pewne znaczenie. W grę tutaj wchodzi zaufanie, które sądy w demokratycznym społeczeństwie muszą wzbudzać w opinii publicznej i stronach postępowania.

Podobne stanowisko zajął Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 10 kwietnia 2003 r. (Sigurdsson przeciwko Islandii, skarga nr 39731/98), konkludując: „(...) W związku z tym każdy sędzia, w stosunku do którego istnieje uprawniony powód, by obawiać się bezstronności z jego strony, musi zostać wyłączony. (...)”.

Z okoliczności zaistniałych w sprawie wynika, że SSN Maciej Pacuda w październiku 2022 r. złożył oświadczenie o odmowie orzekania z osobami powołanymi na stanowiska sędziowskie w Sądzie Najwyższym w procedurze, w której kandydaci na te stanowiska byli rekomendowani przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną z zastosowaniem art. 9a u.k.r.s. Oświadczenie to zostało opublikowane na publicznie dostępnej stronie internetowej o adresie:

<https://forumfws.eu/glos-w-sprawie/oswiadczenie-sedziowie-sn/> (ostatni dostęp: 22 kwietnia 2024 r.). W tym samym oświadczeniu wymieniony sędzia stwierdził „(...) *orzekanie przez osoby powołane do Sądu Najwyższego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. stanowi naruszenie prawa do sądu (...)*”.

Z powyższego wynika jednoznacznie, że SSN Maciej Pacuda w sposób jednoznaczny i nie pozostawiający żadnych wątpliwości wyraził swój pogląd w kwestii spełniania standardów niezawisłości i bezstronności sędziów Sądu Najwyższego, powołanych na to stanowisko po rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym przy zastosowaniu art. 9a u.k.r.s. W tej samej kwestii miał wypowiedzieć się Sąd Najwyższy w składzie z jego udziałem i dokonać rozstrzygnięcia dotyczącego testu niezawisłości i bezstronności SSN Marka Siwka, który na obecnie zajmowane stanowisko został powołany we wskazanej procedurze.

Biorąc pod uwagę wskazania płynące z powołanego wyżej orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Sąd z udziałem SSN Macieja Pacudy nie byłby bezstronny ani w znaczeniu subiektywnym, ponieważ osobiste zapatrywanie sędziego w kwestii będącej przedmiotem rozstrzygnięcia zostało przez niego publicznie zmanifestowane, ani też w sensie obiektywnym – trudno bowiem uznać, że osoba dokonująca tego typu ocen w trybie pozaprocesowym mogłaby w sposób odmienny wyrazić te zapatrywania w orzeczeniu kończącym postępowanie prowadzone na podstawie art. 29 § 5 u.S.N.

W tym stanie rzeczy nie sposób przyjąć, aby rozpoznając wniosek o zbadanie bezstronności i niezawisłości SSN Marka Siwka w sprawie o sygn. akt I ZB 9/23, SSN Maciej Pacuda zachował pełen obiektywizm i bezstronność. W zaistniałej sytuacji procesowej, także w odbiorze społecznym, jak i postronnego obiektywnego obserwatora obiektywizm i bezstronność wymienionego sędziego wzbudza uzasadnione zastrzeżenia.

Z tego też względu Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]

